

* * *

Розвивайся, лозо, борзо,
Зелена діброво!
Оживає помертвіла
Природа наново.
Оживає, розриває
Пути зимовії,
Обновляєсь в свіжі сили
Й свіжії надії.

Зеленійся, рідне поле,
Українська ниво!
Підоймися, колосися,
Достигай щасливо!
І щоб всяке добре сім'я
Ти повік плекала,
І щоб світу добра служба
З твого плоду стала!

1880

* * *

Не забудь, не забудь
Юних днів, днів весни, —
Путь життя, темну путь
Проясняють вони.

Золотих снів, тихих втіх,
Щирих сліз і любови,
Чистих поривів всіх
Не встидайсь, не губи!

Бо минуть — далі труд
В самоті і глуші,
Мозолі наростуть
На руках і душі.

Лиш хто любить, терпить,
В кім кров живо кипить,
В кім надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить.
А добро веселить, —
Той цілий чоловік.

Тож сли всю життя путь
Чоловіком цілим
Не прийдеш тобі бути —
Будь хоч хвилечку ним.

А в поганії дні,
 Болотянії дні,
 Як надія пройде
 І погасне чуттє,
 Як з великих доріг
 Любві, бою за всіх
 На вузькі та круті
 Ти зійдеш манівці,

Зсушить серце жура,
 Сколять ноги терни, —
 О, тоді май життя
 Вдячно ти спом'яни!

О, тоді ясні сни
 Оживлять твою путь...
 Юних днів, днів весни
 Не забудь, не забудь!
 10 червня 1882

Лице небесне прояснилось
 І блиском розкоші займилось,
 Надії рум'янцем паліє —
 Мені в тюрмі аж серце мліє.

Нараз в безмірному просторі,
 Мов парус на далекім морі,
 Маленька хмарка виринає
 І звільна, стиха надпливає.

Щось в ній мутиться і трепече,
 Немов у серце молодече
 Ввірветься думка сумовита,
 Тривоги хмаркою вповита.

Та промінь сонця гнеть зцілує
 З лица небес хмаринку тую,
 Лиш на рісницях золотистих
 Дві-три краплиночки зависли.

О небо, кришталеве море,
 Що защеміло в серці твоїм
 В тій хвилі? Чи землі дрібної
 Велике, непроглядне горе?..

29 березня 1880

* * *

Ще щебече у садочку соловій
 Пісню любую весноньці молодій,
 Ще щебече, як віддавна щебетав,
 Своім співом весну красну вітав.

Та не так тепер в садочку, як було:
 Вечір в маю, співом все село гуло,
 По вулиці дівчатонька, наче рій,
 На вишеньці висвистує соловій.

Не так нині, як бувало! Півсмерком
 Не йдуть селом дівчатонька ходірком,
 Не виводять співаночок на весь двір
 Соловієві на вишенці в сунір.

Ось з роботи перемучені спішать,
 Руки й ноги, мов відрубані, болять,
 Не до жартів їм, сердешним, та пісень,
 Лиш спочити б, наробившись весь день!

Важко якимось соловію щебетать,
 Важко весну, хоч як красну, зустрічать,
 Голосить природи радість на весь мір,
 Наче людському нещастю на докір.

А ще жаль йому й супірниць, що їх спів
 По селу враз з його свистом гомонів.
 Що то жде їх?.. Шлюб з нелюбом, рій дітий
 Та в'їдливая свекруха й муж лихий.

1881